

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (hetedik tanács)

2021. november 18.*

„Előzetes döntéshozatal – Fogasztóvédelem – 93/13/EGK irányelv – A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételek – Devizaalapú jelzáloghitel-szerződés – Devizavételi és -eladási árfolyamra vonatkozó szerződési feltétel – Az érthetőség és az átláthatóság követelménye – A nemzeti bíróság hatásköre”

A C-212/20. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Sąd Rejonowy dla Warszawy – Woli w Warszawie II Wydział Cywilny (varsó-wolai kerületi bíróság, II. polgári ügyosztály, Varsó, Lengyelország) a Bírósághoz 2020. május 12-én érkezett, 2020. január 22-i határozatával terjesztett elő az

M. P.,

B. P.

és

az „**A.**” **prowadzący działalność za pośrednictwem „A.” S. A.**

között,

a **Rzecznik Praw Obywatelskich**

részvételével folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (hetedik tanács),

tagjai: I. Ziemele a hatodik tanács elnöke, a hetedik tanács elnökeként eljárva (előadó),
P. G. Xuereb és A. Kumin bírák,

főtanácsnok: J. Kokott,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

* Az eljárás nyelve: lengyel.

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- M. P. és B. P. képviselőiben J. Mikołajek radca prawny és M. Szymański adwokat,
- az „A.” prowadzący działalność za pośrednictwem „A.” S. A. képviselőiben M. Bakula radca prawny,
- a Rzecznik Praw Obywatelskich képviselőiben M. Taborowski,
- a lengyel kormány képviselőiben B. Majczyna, meghatalmazotti minőségben,
- a portugál kormány képviselőiben L. Inez Fernandes, M. Queiroz Ribeiro, A. Rodrigues és P. Barros da Costa, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviselőiben S. L. Kalèda és N. Ruiz García, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (HL 1993. L 95., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 288. o.) 3. cikke (1) bekezdésének, 4. cikke (1) bekezdésének és 5. cikkének értelmezésére irányul.
- 2 Ezt a kérelmet a M. P., B. P. és az „A.” prowadzący działalność za pośrednictwem „A.” S. A. (a továbbiakban: A) között, állítólagosan tisztességtelen feltételeket tartalmazó, devizaalapú jelzáloghitel-szerződés törlesztésére vonatkozó részletes szabályok tárgyában folyamatban lévő eljárásban terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

- 3 A 93/13 irányelv nyolcadik és huszadik preambulumbekezdése a következőképpen rendelkezik:

„[M]ivel a Közösség két programja, nevezetesen a fogyasztóvédelemmel és a fogyasztók tájékoztatásával kapcsolatos program [...] kiemelte a fogyasztóvédelem fontosságát a szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételek vonatkozásában; mivel ezt a védelmet vagy a Közösség szintjén összehangolt, vagy közvetlenül a Közösség szintjén hozott törvényi és rendeleti rendelkezéseknek kell biztosítaniuk;

[...]

mivel a szerződéseket egyszerű, érthető nyelven kell megfogalmazni; mivel a fogyasztó számára lehetőséget [helyesen: számára ténylegesen lehetőséget] kell biztosítani, hogy megismerhesse az összes feltételt; és mivel kétség esetén a fogyasztó számára legkedvezőbb értelmezést kell irányadónak elfogadni”.

- 4 Ezen irányelv 3. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel abban az esetben tekintendő tisztességtelen feltételnek, ha a jóhiszeműség követelményével ellentétben a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéz elő a fogyasztó kárára.”

- 5 Az említett irányelv 4. cikke értelmében:

„(1) A 7. cikk sérelme nélkül, egy szerződési feltétel tisztességtelen jellegét azon áruk vagy szolgáltatások természetének a figyelembevételével kell megítélni, amelyekre vonatkozóan a szerződést kötötték, és hivatkozással a szerződés megkötésének időpontjában az akkor fennálló összes körülményre, amely a szerződés megkötését kísérte, valamint a szerződés minden egyéb feltételére vagy egy olyan másik szerződés feltételeire, amelytől e szerződés függ. [Helyesen: A 7. cikk sérelme nélkül valamely szerződési feltétel tisztességtelen voltát a szerződés tárgyát képező áruk vagy szolgáltatások természetének figyelembevételével kell megítélni, tekintettel – a szerződéskötés időpontjára vonatkoztatva – a szerződéskötést kísérő valamennyi körülményre, valamint e szerződés vagy más olyan szerződés összes többi feltételére, amelytől e szerződés függ.]

(2) A feltételek tisztességtelen jellegének megítélése nem vonatkozik sem a szerződés elsődleges tárgyának a meghatározására, sem pedig az ár vagy díjazás megfelelésére az ellenértékként szállított áruval vagy nyújtott szolgáltatással, amennyiben ezek a feltételek világosak és érthetőek. [Helyesen: A feltételek tisztességtelen jellegének megítélése nem vonatkozik sem a szerződés elsődleges tárgyának a meghatározására, sem pedig az árnak vagy díjazásnak az ellenértékként szállított árunak vagy nyújtott szolgáltatásnak való megfelelésére, amennyiben ezek a feltételek világosak és érthetőek.]”

- 6 A 93/13 irányelv 5. cikke a következőket tartalmazza:

„Olyan szerződések esetében, amelyekben a fogyasztónak ajánlott valamennyi feltétel, vagy a feltételek némelyike írásban szerepel, ezeknek a feltételeknek világosnak [helyesen: feltételeknek mindig világosnak] és érthetőnek kell lenniük. Ha egy feltétel értelme kétséges, akkor a fogyasztó számára legkedvezőbb értelmezés az irányadó. Ez az értelmezési szabály nem alkalmazandó a 7. cikk (2) bekezdésében említett eljárások vonatkozásában.”

- 7 Ugyanezen irányelv 6. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„A tagállamok előírják, hogy fogyasztókkal kötött szerződésekben az eladó vagy szolgáltató által alkalmazott tisztességtelen feltételek a saját nemzeti jogszabályok rendelkezései szerint nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, és ha a szerződés a tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető, a szerződés változatlan feltételekkel továbbra is köti a feleket.”

- 8 Az említett irányelv 7. cikkének (1) bekezdése a következőket tartalmazza:

„A tagállamok a fogyasztók és a szakmai versenytársak érdekében gondoskodnak arról, hogy megfelelő és hatékony eszközök álljanak rendelkezésre ahhoz, hogy megszüntessék az eladók vagy szolgáltatók fogyasztókkal kötött szerződéseiben a tisztességtelen feltételek alkalmazását.”

A lengyel jog

- 9 A Kodeks cywilny (polgári törvénykönyv) 65. cikke a következőképpen rendelkezik:
- „(1) Az akaratnyilvánítást a társadalmi együttélési elveknek és a szokásoknak megfelelően kell értelmezni, figyelembe véve azokat a körülményeket, amelyek között azt kifejezték.
- (2) A szerződésben azt kell keresni, hogy mi volt a felek közös szándéka, illetve célja, nem pedig a kifejezések szó szerinti értelmét.”
- 10 A polgári törvénykönyv 385^{1. cikk}e a következőképpen rendelkezik:
- „(1) A fogyasztói szerződés egyedileg meg nem tárgyalt rendelkezései nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, ha azok a fogyasztó jogait és kötelezettségeit a jó erkölcsbe ütköző és a fogyasztó érdekeit súlyosan sértő módon állapítják meg (jogellenes szerződési feltételek). Ez nem vonatkozik a felek főszolgáltatásaira – különösen az árra vagy a díjazásra – vonatkozó rendelkezésekre, ha azok egyértelműen vannak megfogalmazva.
- (2) Ha az (1) bekezdés alapján a szerződés valamely rendelkezése nem jelent kötelezettséget a fogyasztóra nézve, a szerződés többi része továbbra is köti a feleket.
- (3) Egyedileg meg nem tárgyaltnak minősülnek azok a szerződéses rendelkezések, amelyek tartalmára a fogyasztó nem volt tényleges befolyással. Ez különösen olyan szerződéses rendelkezésekre vonatkozik, amelyek a másik szerződő fél által a fogyasztónak javasolt szerződésmintából származnak.
- (4) Annak kell bizonyítania azt, hogy a szerződési feltételt egyedileg megtárgyalták, aki ezt állítja.”
- 11 Az 1997. augusztus 29-i ustawa – Prawo bankowe (banktörvény) (Dz. U. 1997., 140. sz., 939. tétel) 69. cikke (2) bekezdésének az alapügy tényállásának időpontjában hatályos szövege tartalmazta a kölcsönszerződésben feltüntetendő információk – például a kölcsön összege és pénzneme (2. pont), a kölcsön visszafizetésének módja és határideje (4. pont), a kamatláb összege és megváltoztatásának feltételei (5. pont), illetve a szerződés módosításának és felmondásának részletes szabályai (10. pont) – felsorolását.
- 12 A 2011. július 29-i ustawa o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (a banktörvény módosításáról szóló törvény) (Dz. U. 2011., 165. sz., 984. tétel), amely az alapügy tárgyát képező kölcsönszerződés megkötését követően lépett hatályba, a banktörvény 69. cikkének (2) bekezdéséhez egy 4a. pontot, valamint ugyanezen cikkhez egy (3) bekezdést illesztett be.
- 13 A módosított banktörvény 69. cikke (2) bekezdésének 4a. pontja szerint „nem lengyel pénznemben nyilvántartott vagy indexált hitelmegállapodás esetén [a kölcsönszerződésben meg kell állapítani] a többek között a kölcsönösszeg, a törlesztőrészletek és a havi törlesztőrészletek (tőke és kamatok) kiszámításának alapjául szolgáló devizaárfolyam meghatározásának módját és időpontját megállapító részletes szabályokat, valamint a kölcsön folyósításának vagy törlesztésének devizaátváltására vonatkozó szabályokat”.

- 14 A módosított banktörvény 69. cikkének (3) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Nem lengyel pénznemben nyilvántartott vagy indexált hitelmegállapodás esetén a hitelfelvevő közvetlenül ebben a pénznemben fizetheti vissza a törlesztőrészleteket (tőke és kamatok), és teljesítheti a kölcsön teljes összegének vagy egy részének határidő előtti visszafizetését. Ebben az esetben a hitelmegállapodás meghatározza a hitel visszafizetésére szánt pénzösszegek beszedésére használt számla nyitására és vezetésére vonatkozó szabályokat, valamint az e számlán keresztül történő visszafizetés szabályait is.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 15 2008. május 16-án M. P. és B. P. 460 000 lengyel złoty (PLN) (hozzávetőleg 100 000 euró) összegű, 480 havi részletben visszafizetendő jelzáloghitel-szerződést kötött A-val, egy lengyelországi székhelyű bankkal. A kölcsönt külföldi pénznemhez, svájci frankhoz (CHF) kötötték, a kamatláb pedig a LIBOR 3M (CHF) referencia-kamatláb 1,20 százalékpontos rögzített kamatrésszel növelt mértékének felelt meg.
- 16 Kölcsönigénylésükkel összefüggésben a hitelfelvevők aláírtak egy nyilatkozatot, amely szerint az árfolyamkockázattal teljes mértékben tisztában vannak, ezért lemondanak arról a lehetőségről, hogy lengyel złotyban kössenek kölcsönszerződést, és úgy döntenek, hogy devizaalapú kölcsönszerződést kötnek. Ebben a nyilatkozatban továbbá az is szerepelt, hogy a hitelfelvevőket tájékoztatták arról, hogy a kölcsön törlesztőrészleteit ebben a devizában tüntetik fel, és lengyel złotyban kell visszafizetni az általános szerződési feltételekben (a továbbiakban: általános feltételek) ismertetett, általuk tudomásul vett szabályok szerint.
- 17 Az általános feltételek 2. cikkének 2. és 12. pontjában foglaltak szerint a devizaalapú kölcsön a lengyel złotytól eltérő pénznemre vonatkozó referencia-kamatlábon alapuló kamatlábbal számított olyan kölcsön, amelynek folyósítására és törlesztésére lengyel złotyban kerül sor, a bankban érvényes devizaárfolyam-táblázatban szereplő külföldi pénznem árfolyama alapján.
- 18 Az általános feltételek 7. cikkének 4. pontja szerint a folyósítás lengyel złotyban történik, amely a folyósítás időpontjában érvényes táblázatnak megfelelően nem lehet alacsonyabb a vételárnál. A kölcsön címén fennálló tartozás összegét külföldi pénznemben kell kifejezni, és a kölcsön folyósítására alkalmazott árfolyam szerint kell kiszámítani.
- 19 Az általános feltételek 9. cikkének 2. pontja értelmében a kölcsön törlesztőrészleteit ebben a devizában határozzák meg és a hitelfelvevő bankszámlájáról a törlesztőrészlet esedékességének napján – a svájci franknak a törlesztőrészlet esedékességének napját megelőző munkanap végén érvényes banki táblázatban szereplő eladási árával összhangban – emelik le.
- 20 2013. január 10-én M. P. és B. P. a szóban forgó szerződéshez módosító záradékot kötött A-val, amely előírta, hogy a hitelfelvevők a banki árfolyamművelet igénybevétele nélkül, svájci frankban fizetik vissza a kölcsönt.
- 21 A lengyel złoty és a svájci frank árfolyamának ingadozása azt eredményezte, hogy az alapeljárás felperesei által 2008. május 16. és 2014. október 10. között visszafizetett összeg és azon összegnek az alkalmazandó kamatlábbal növelt összege közötti különbség, amelyet akkor kellett volna fizetni, ha a kölcsönt lengyel złotyban határozták volna meg, 30 601,01 PLN (hozzávetőleg 6732 euró) volt.

- 22 Mivel M. P. és B. P. szerint a devizaalapú kölcsönre vonatkozó indexálási kikötés tisztességtelen volt, mivel nem írta elő a devizaárfolyam bank általi meghatározásának módját, arra irányuló keresetet nyújtottak be, hogy a bíróság kötelezze A-t 50 000 PLN (hozzávetőleg 10 850 euró) összeg részükre történő megfizetésére.
- 23 A kérdést előterjesztő bíróság ismerteti, hogy az alapeljárás felei eltérően értelmezik a jelzáloghitel-szerződés indexálási kikötésének szövegét. A bank szerint az indexálási kikötés a kölcsön devizaárfolyamának a banki árfolyamtáblázatban naponta feltüntetett piaci árfolyam alapján történő meghatározását írja elő, a hitelfelvevők szerint viszont ez a kikötés azt írja elő, hogy a devizaárfolyamot objektív árfolyam, például a Narodowy Bank Polski (lengyel nemzeti bank) által rögzített árfolyam alapján kell meghatározni.
- 24 Az előterjesztő bíróság szerint az alapügyben tárgyalt indexálási kikötés általános megfogalmazása miatt nem egyértelmű, így meg kell állapítani, hogy A nem tett eleget a 93/13 irányelv 5. cikkében előírt tájékoztatási és átláthatósági kötelezettségének.
- 25 Az előterjesztő bíróság ugyanakkor arra keresi a választ, hogy a kölcsönszerződés 40 éves futamidejére és magára a devizaindexálási mechanizmusra tekintettel, amelynél a devizaárfolyam folyamatosan változik, a 93/13 irányelv 5. cikkét mindezek ellenére úgy kell-e értelmezni, hogy a banknak úgy kell megfogalmaznia az indexálási kikötést, hogy lehetővé tegye a hitelfelvevő számára, hogy egy adott időpontban önállóan állapítsa meg ezt az árfolyamot. A pontossági ilyen szintjét ugyanis a gyakorlatban lehetetlen elérni.
- 26 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság jelzi, hogy a polgári törvénykönyv 65. cikke lehetőséget biztosít számára arra, hogy a szerződésben részes felek közös szándékát keresse. A jelen ügyben előadja, hogy az indexált deviza piaci értéke lehet a devizaárfolyam meghatározási kritériuma az alapügyben tárgyalt szerződés értelmében. Hozzáteszi, hogy ez a megoldás biztosítaná a szerződő felek jogai és kötelezettségei közötti egyensúlyt.
- 27 Végezetül e bíróság emlékeztet arra, hogy a 2013. március 14-i Aziz ítélet (C-415/11, EU:C:2013:164) és a 2017. január 26-i Banco Primus ítélet (C-421/14, EU:C:2017:60) értelmében meg kell vizsgálni, hogy az érintett szerződési feltétel olyan módon osztja-e meg a jogokat és a kötelezettségeket, hogy azt a felek jóhiszeműen folytatott tárgyalások keretében nem fogadták volna el.
- 28 Márpedig, tekintettel azokra a körülményekre, amelyek között az alapügy tárgyát képező kölcsönszerződést megkötötték és teljesítették, az említett bíróság egyrészt nem zárja ki azt, hogy a hitelfelvevők akkor is megkötötték volna ezt a szerződést, ha a feltételeket a bankkal azonos módon értelmezték volna.
- 29 Másrészt ugyanezen bíróság szerint a szerződés teljesítésének időtartama alatt a szerződés általa értelmezett szövege alapján a devizapiaci árfolyamokat alkalmazta, következésképpen nem minősíthető rosszhiszeműnek. Legfeljebb bizonyos fokú közömbösség róható fel neki, de nem az arra irányuló szándék, hogy a szerződési feltételt a fogyasztó megkárosítása érdekében, önkényes és a piaci árfolyamoktól független külföldi devizaárfolyamok alkalmazásával alakítsa ki.

30 E körülmények között a Sąd Rejonowy dla Warszawy – Woli w Warszawie II Wydział Cywilny (varsó-wolai kerületi bíróság, II. polgári ügyosztály, Varsó, Lengyelország) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

- „1) A [93/13] irányelv 3. cikke (1) bekezdésének, 4. cikke (1) bekezdésének és 5. cikkének, valamint preambulumbekzdéseinek fényében, amelyek előírják, hogy a szerződéseket egyszerű, érthető nyelven kell megfogalmazni, valamint kétség esetén a fogyasztó számára legkedvezőbb értelmezést kell irányadónak elfogadni, a külföldi pénznemben indexált kölcsönszerződésben a külföldi pénznem vételi és eladási árfolyamát megállapító szerződéses rendelkezést egyértelműen kell e megfogalmazni, vagyis oly módon, hogy az adós/fogyasztó ezen árfolyamot adott nap tekintetében önállóan meg tudja állapítani, vagy a fentiekben említett irányelv 4. cikkének (1) bekezdésében említett szerződéstípusra, a szerződés hosszú távú (több évtizedes) jellegére, valamint arra tekintettel, hogy a külföldi pénznemben kifejezett összeg állandóan (bármikor) változhat, a szerződéses rendelkezés általánosabb jelleggel, azaz a külföldi pénznemben kifejezett összeg piaci értékére hivatkozva is megfogalmazható, ami nem teszi lehetővé a fentiekben említett irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenség létrejöttét a fogyasztó kárára?
- 2) Az első [kérdésre] adott igenlő válasz esetén a [93/13] irányelv 5. cikke, valamint preambulumbekzdései fényében értelmezhető e úgy a külföldi pénznem vételi és eladási árfolyamának a hitelező (bank) általi rögzítésére vonatkozó szerződési feltétel, hogy a szerződéssel kapcsolatos kétségek esetén a fogyasztó számára kedvező megoldást kell találni, és abból kell kiindulni, hogy a szerződés a külföldi pénznem vételi és eladási árfolyamát nem szabadon, hanem a szabadpiaci árfolyam alapján állapítja meg, különösen abban a helyzetben, amikor a külföldi pénznem vételi és eladási árfolyamát megállapító szerződéses rendelkezéseket mindkét fél hasonlóképpen értelmezte, vagy az adós/fogyasztó a szerződés megkötésének és teljesítésének időpontjában nem érdeklődött a megtámadott rendelkezés iránt, így a szerződés tartalmával annak megkötésekor, illetve annak egész időtartama alatt nem foglalkozott?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

- 31 Előzetesen meg kell állapítani, hogy előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésével az előterjesztő bíróság egyrészt arra keresi a választ, hogy a 93/13 irányelv 4. cikkének (1) bekezdésében és 5. cikkében előírt, átláthatóságra vonatkozó követelmény teljesítéséhez az alapügyben szereplőhöz hasonló jelzáloghitel-szerződésben foglalt, különösen hosszú időre szóló devizaindexálási kikötést világosan és érthetően, úgy kell megfogalmazni, hogy az alapján a fogyasztó bármely időpontban maga is meg tudja állapítani a bank által alkalmazott devizaátváltási árfolyamot. Ugyanezen kérdés keretében a kérdést előterjesztő bíróság másrészt azt kívánja megtudni, hogy a deviza piaci értékére való hivatkozás elegendő-e az e rendelkezésekben foglalt átláthatósági követelmény biztosításához.
- 32 Második kérdésével továbbá a kérdést előterjesztő bíróság azt kívánja megtudni, hogy értelmezheti-e az alapügyben szereplőhöz hasonló indexálási kikötést úgy, hogy az a külföldi pénznem piaci értékére utal, különösen, ha ez az értelmezés lehetővé tenné a szerződő felek közös akaratának kifejezését, és ezáltal a kikötés érvénytelenségének elkerülését.

- 33 Következésképpen az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés második része keretében az előterjesztő bíróság a piaci érték általános fogalmára való hivatkozást olyan eszközként szándékozik figyelembe venni, amely biztosítja, hogy az alapügyben szereplőhöz hasonló indexálási kikötés világos és érthető legyen. Végül az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésből többek között az következik, hogy ez a hivatkozás a szerződési kikötésnek a kérdést előterjesztő bíróság általi értelmezéséből ered, és az előterjesztő bíróság azt kívánja megtudni, hogy az alapeljárás sajátos körülményeire, különösen a kölcsönszerződés hosszú futamidejére, valamint arra való tekintettel, hogy a hitelfelvevők a szerződés teljesítése során nem tanúsítottak egyéni érdeket, jogosult-e általános jelleggel úgy átfogalmazni az alapügyben szereplő szerződési kikötést, hogy az a külföldi pénznem piaci értékére utaljon.
- 34 Ilyen körülmények között az első kérdés első alkérdésére azt megelőzően kell válaszolni, hogy az első kérdés második alkérdésének a második kérdéssel együtt történő vizsgálatára sor kerülne.

Az első kérdés első alkérdéséről

- 35 Az első kérdés első alkérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 93/13 irányelv 4. cikkének (1) bekezdését és 5. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy az e rendelkezések értelmében vett világos és érthető megfogalmazásnak minősüléshez úgy kell megfogalmazni az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó között létrejött kölcsönszerződésben foglalt, a kölcsön indexálásához alapul vett deviza vételi és eladási árfolyamát meghatározó kikötést, hogy a fogyasztó a szerződés teljesítésének bármely időpontjában önállóan meg tudja állapítani a kölcsön törlesztőrészelei összegének meghatározásához alkalmazott devizaárfolyamot.
- 36 Előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a nemzeti bíróságok és a Bíróság között az EUMSZ 267. cikkel bevezetett együttműködési eljárás keretében a Bíróság feladata, hogy a nemzeti bíróságnak az előtte folyamatban lévő ügy eldöntéséhez hasznos választ adjon. Ennek fényében adott esetben a Bíróságnak át kell fogalmaznia az elé terjesztett kérdéseket (lásd ebben az értelemben: 2020. július 16-i Caixabank és Banco Bilbao Vizcaya Argentaria ítélet, C-224/19 és C-259/19, EU:C:2020:578, 46. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 37 A jelen ügyben, noha igaz, hogy az első kérdés első alkérdésében az előterjesztő bíróság a szerződési feltételek világos és érthető megfogalmazásának a 93/13 irányelv 4. cikkében és 5. cikkében előírt követelményére hivatkozik, az alapeljárás nem vonatkozik az irányelv 4. cikkének (2) bekezdése értelmében sem a szerződés elsődleges tárgyának a meghatározására, sem pedig az árnak vagy díjazásnak az ellenértékként szállított árunak vagy nyújtott szolgáltatásnak való megfelelésére, és ezért az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés első alkérdését úgy kell érteni, hogy az kizárólag az említett irányelv 5. cikkében foglalt, átláthatóságra vonatkozó követelményre irányul.
- 38 E tekintetben rá kell mutatni, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatában foglaltak szerint egyrészt a világos és érthető megfogalmazásnak a 93/13 irányelv 5. cikkében szereplő követelménye abban az esetben is alkalmazandó, amikor valamely szerződési feltétel az említett irányelv 4. cikke (2) bekezdésének hatálya alá tartozik (lásd ebben az értelemben: 2020. március 3-i Gómez del Moral Guasch ítélet, C-125/18, EU:C:2020:138, 46. pont), másrészt pedig az e rendelkezésben szereplő követelmény hatálya megegyezik a hatálya az ezen irányelv 5. cikkében szereplő követelmény hatályával (2014. április 30-i Kásler és Káslerné Rábai ítélet, C-26/13, EU:C:2014:282, 69. pont).

- 39 Egyébiránt emlékeztetni kell arra, hogy a 93/13 irányelv 5. cikke szövegének megfelelően amennyiben az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó által kötött szerződés feltételeit írásba foglalják, úgy azoknak „mindig világosnak és érthetőnek kell lenniük”, megfelelően ezzel az átláthatóság követelményének.
- 40 Ezenkívül az irányelv huszadik preambulumbekzdése értelmében a fogyasztó számára ténylegesen lehetőséget kell biztosítani, hogy megismerhesse az összes szerződési feltételt.
- 41 E tekintetben a Bíróság hangsúlyozta, hogy a szerződési feltételek átláthatóságára vonatkozó követelmény nem korlátozható kizárólag a feltételek alaki és nyelvtani szempontból fennálló világosságára és érthetőségére. Mivel az irányelv által létrehozott védelmi rendszer azon az elgondoláson alapul, hogy a fogyasztó a szolgáltatóhoz képest – többek között a tájékozottság szintjét illetően – hátrányos helyzetben van, a szerződési feltételek világos és érthető megfogalmazásának, következésképpen az átláthatóságnak ugyanezen irányelvben előírt követelményét kiterjesztő módon kell értelmezni (2021. június 10-i BNP Paribas Personal Finance ítélet, C-776/19–C-782/19, EU:C:2021:470, 63. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 42 Következésképpen a szerződési feltételek átláthatóságára vonatkozó követelményt úgy kell értelmezni, hogy az nemcsak azt írja elő, hogy az érintett szerződési feltételnek alaki és nyelvtani szempontból érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, hanem azt is, hogy a szokásosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztónak meg kell tudnia érteni a szerződési feltétel konkrét működését, és így pontos és érthető kritériumok alapján fel kell tudnia mérni az adott feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt, potenciálisan jelentős gazdasági következményeit (2021. június 10-i BNP Paribas Personal Finance ítélet, C-776/19–C-782/19, EU:C:2021:470, 64. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 43 Közelebbről tekintve a világos és érthető megfogalmazás követelményének feltétele, hogy hitelmegállapodások esetében a pénzügyi intézmények elegendő információt adjanak a hitelfelvevők számára ahhoz, hogy azok tájékozott és megalapozott döntéseket tudjanak hozni. Ez a követelmény többek között azt is magában foglalja, hogy annak a feltételnek, amely szerint a kölcsönt ugyanabban a külföldi pénznemben kell visszafizetni, mint amelyben megkötötték, nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy a kölcsön indexálásához alapul vett devizának az árfolyama emelkedhet vagy csökkenhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – adott esetben jelentős – gazdasági következményeit is (lásd: 2018. február 22-i Lupean végzés, C-119/17, nem tették közzé, EU:C:2018:103, 24. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 44 Ezt az értelmezést támasztja alá a 93/13 irányelv célja is, amely – amint az a nyolcadik preambulumbekzdéséből kitűnik – többek között a fogyasztóvédelemre irányul. Ezzel kapcsolatban a Bíróság korábban már kimondta, hogy a fogyasztó számára alapvető jelentőséggel bír, hogy a szerződéskötést megelőzően tájékoztatást kapjon a szerződési feltételekről és a szerződéskötés következményeiről. Többek között ezen információk alapján dönti el a fogyasztó, hogy az eladóval vagy szolgáltatóval – az általuk előzetesen meghatározott feltételeket elfogadva – szerződéses kapcsolatba lép-e (2021. június 10-i BNP Paribas Personal Finance ítélet, C-776/19–C-782/19, EU:C:2021:470, 62. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 45 A jelen ügyben a Bíróság rendelkezésére álló iratokban az áll, hogy az alapügy tárgyát képező szerződés megkötésének időpontjában a hitelfelvevők úgy értékelték a szerződés indexálására vonatkozó kikötést, mint amely azt írja elő, hogy a törlesztőrészletek kiszámításánál az indexáláshoz használt deviza vételi és eladási árát objektíven megállapított árfolyam, például a Narodowy Bank Polski (nemzeti bank, Lengyelország) által rögzített árfolyam alapján kell meghatározni.
- 46 Ezzel szemben A megjegyzi, hogy az általános feltételek 9. cikkének 2. pontja értelmében a devizavételi és -eladási ár az érvényes banki táblázatban feltüntetett árnak felel meg, és hozzáteszi, hogy az alapügy tárgyát képező szerződés megkötésének időpontjában a hatályos törvényi és rendeleti rendelkezések nem írták elő számára, hogy az alkalmazott árfolyam kiszámításának minden részletét ismertetnie kellene. A pontosította, hogy a gyakorlatban az átváltási árfolyam egyrészt a lengyel nemzeti bank által közzétett deviza-középárfolyamokból, másrészt pedig a globális devizapiaci helyzetből, a bank devizával kapcsolatos helyzetéből és az árfolyamok alakulására vonatkozó előrejelzésekből együttesen következett.
- 47 E tekintetben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban foglaltak szerint sem az alapügyben szereplő indexálási kikötés, sem az általános feltételek nem határozzák meg az összes olyan tényezőt, amelyet a bank az alapügy tárgyát képező jelzáloghitel törlesztőrészleteinek kiszámításánál alkalmazott árfolyam meghatározása során figyelembe vesz.
- 48 Következésképpen – a kérdést előterjesztő bíróság általi vizsgálat fenntartása mellett – úgy tűnik, hogy az alapügyben szereplő indexálási kikötést nem annyira a kétértelmű megfogalmazás jellemzi, mint inkább az, hogy A nem adott tájékoztatást arról, hogy a törlesztőrészletek kiszámításánál hogyan határozza meg az általa alkalmazott árfolyamot.
- 49 Márpedig a Bíróság az olyan szerződési feltételt illetően, amely alapján a szolgáltató a fogyasztó által fizetendő törlesztőrészletek összegét a szolgáltató által alkalmazott külföldi pénznem eladási árfolyama alapján határozza meg, korábban már kimondta, hogy az átláthatóság követelményének tiszteletben tartása szempontjából alapvető jelentőséggel bír az, hogy a kölcsönszerződés átlátható jelleggel tünteti-e fel a külföldi pénznem átváltási mechanizmusának okait és sajátosságait, valamint az e mechanizmus és a többi szerződési feltételben előírt mechanizmus közötti viszonyt oly módon, hogy a fogyasztó egyértelmű és érthető kritériumok alapján előre láthassa a számára ebből eredő gazdasági következményeket (lásd ebben az értelemben: 2014. április 30-i Kásler és Káslerné Rábai ítélet, C-26/13, EU:C:2014:282, 73. pont).
- 50 Következésképpen a nemzeti bíróság feladata annak megállapítása, hogy az összes releváns ténybeli elemre – köztük a hitelező által az adott kölcsönszerződés megkötése során közzétett reklámra és tájékoztatásra – tekintettel az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó nem csupán képes felismerni a külföldi pénznem eladási és vételi árfolyama között a pénzpiacra általánosságban megfigyelhető eltéréseket, hanem értékelni is képes-e az általa végül megfizetendő törlesztőrészletek kiszámítására alkalmazott eladási árfolyam alkalmazásának rá nézve – adott esetben jelentős – gazdasági következményeit is, és ennél fogva az általa felvett kölcsön teljes költségét (lásd ebben az értelemben: 2021. június 10-i BNP Paribas Personal Finance ítélet, C-776/19–C-782/19, EU:C:2021:470, 66. és 67. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 51 Kétségtelen, hogy – amint erre a kérdést előterjesztő bíróság is rámutat – egy 40 éves futamidővel rendelkező, devizaalapú kölcsönszerződés esetében a hitelező nem láthatta előre, hogy milyen változásokat idézhet elő a gazdasági terhek tekintetében az említett szerződésben előírt indexálási mechanizmus.
- 52 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a 93/13 irányelv 5. cikkében foglalt átláthatósági követelmény szolgáltató általi tiszteletben tartását azon adatok alapján kell megítélni, amelyekkel a szolgáltató a fogyasztóval kötött szerződés megkötésének napján rendelkezett (2021. március 3-i Ibercaja Banco végzés, C-13/19, nem tették közzé, EU:C:2021:158, 57. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 53 Mindazonáltal az a körülmény, hogy az árfolyamok hosszú távon változnak, nem indokolja azt, hogy a szerződéses kikötésekben, valamint a szolgáltató által a szerződés megkötése során adott tájékoztatásban nem tüntetik fel azokat a szempontokat, amelyeket a bank a törlesztőrészletek kiszámításánál alkalmazandó árfolyam meghatározásához használ, és amely alapján a fogyasztó bármely időpontban meg tudja állapítani ezt az árfolyamot.
- 54 Ezt a megállapítást az is megerősíti, hogy a 93/13 irányelv által létrehozott védelmi rendszer azon az elgondoláson alapul, hogy a fogyasztó a szolgáltatóhoz képest – többek között a tájékozottság szintjét illetően – hátrányos helyzetben van, a szerződési feltételek világos és érthető megfogalmazásának, következésképpen az átláthatóságnak ezen irányelvben előírt követelményét úgy kell érteni, hogy a hitelfelvevő számára lehetővé kell tenni annak megértését, mit vállal, különösen az általa felvett kölcsön havi törlesztőrészleteinek kiszámítási módját illetően.
- 55 A fenti megfontolásokból az következik, hogy a 93/13 irányelv 5. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó között létrejött kölcsönszerződésben foglalt, a kölcsön indexálásához alapul vett deviza vételi és eladási árfolyamát meghatározó kikötés tartalmából a szokásosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő fogyasztónak világos és érthető szempontok alapján meg kell tudnia érteni a törlesztőrészletek összegének kiszámításához használt devizaárfolyam meghatározásának módját, hogy ily módon bármikor önállóan is meg tudja állapítani az eladó vagy szolgáltató által alkalmazott árfolyam mértékét.

Az első kérdés második alkérdéséről és a második kérdésről

- 56 Az előterjesztő bíróság ezen kérdései, amelyeket célszerű együttesen vizsgálni, lényegében arra irányulnak, hogy úgy kell-e értelmezni a 93/13 irányelv 5. és 6. cikkét, hogy azokkal ellentétes, ha a nemzeti bíróság, amely megállapította az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó között létrejött kölcsönszerződésben foglalt devizaindexálási kikötésnek az ezen irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett tisztességtelen jellegét, úgy értelmezi ezt a szerződési feltételt, hogy a tisztességtelen jellegét az indexált deviza „piaci értéke” általános fogalmának bevezetésével ellensúlyozza, és még abban az esetben is ellentétes, ha ez az értelmezés megfelel a szerződő felek közös akaratának.
- 57 Először is emlékeztetni kell arra, hogy ha a nemzeti bíróság az alapügy összes körülményét figyelembe véve úgy találná, hogy az alapügyben szereplő indexálási kikötés tisztességtelennek minősül, akkor a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése alapján el kellene tekintenie a kikötés alkalmazásától.

- 58 E tekintetben az ítélkezési gyakorlatból egyrészt az következik, hogy a szerződési feltételnek a 93/13 irányelv 5. cikkében megkövetelt világossága és érthetősége egyikét képezi azoknak a tényezőknek, amelyeket figyelembe kell venni e feltétel tisztességtelen jellegének a nemzeti bíróság által ezen irányelv 3. cikkének (1) bekezdése szerint elvégzendő értékelése keretében. Ezen értékelés során az említett bíróságnak az ügy valamennyi körülményére tekintettel meg kell vizsgálnia először a jóhiszeműség követelményének az esetleges megsértését, és másodszor az ezen utóbbi rendelkezés értelmében vett, a fogyasztó kárára kialakult jelentős egyenlőtlenség esetleges fennállását (lásd ebben az értelemben: 2019. október 3-i Kiss és CIB Bank ítélet, C-621/17, EU:C:2019:820, 49. pont).
- 59 Másrészt korábban már megállapítást nyert, hogy a devizaalapú kölcsönszerződésben foglalt, azt előíró szerződési feltétel, hogy a törlesztőrészleteket az adott devizában kell teljesíteni, a nemzeti pénznemnek az említett devizához viszonyított leértékelődése esetén a fogyasztóra hárítja az árfolyamkockázatot (lásd ebben az értelemben: 2018. február 22-i Lupean végzés, C-119/17, nem tették közzé, EU:C:2018:103, 28. pont).
- 60 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban foglaltak szerint a banktörvény 69. cikkének (2) bekezdését az alapügy tárgyát képező jelzáloghitel-szerződés megkötését követően módosították, és a devizaalapú kölcsönszerződéseknek ezentúl kötelezően tartalmazniuk kell a hitelösszeg és a havi törlesztőrészletek kiszámításának alapjául szolgáló árfolyam-meghatározás módját és időpontját megállapító részletes szabályokat, valamint a devizaátváltásra vonatkozó szabályokat.
- 61 Ezzel kapcsolatban a Bíróság korábban már kimondta, hogy noha a 93/13 irányelv 7. cikkének (1) bekezdése nem képezi akadályát annak, hogy a tagállamok jogszabállyal vessenek véget a tisztességtelen szerződési feltételeknek a fogyasztók és az eladók vagy szolgáltatók közötti szerződésekben történő alkalmazásának, a jogalkotó e vonatkozásban köteles tisztetben tartani az ugyanezen irányelv 6. cikkének (1) bekezdéséből következő követelményeket (2021. április 29-i Bank BPH ítélet, C-19/20, EU:C:2021:341, 77. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 62 Az ugyanis, hogy egy szerződési feltételt nemzeti jogszabály útján tisztességtelennek és semmisnek minősítettek és új szerződési feltétellel váltottak fel, nem fejthet ki olyan hatást, amely gyengíti a fogyasztók számára biztosított védelmet (2021. április 29-i Bank BPH ítélet, C-19/20, EU:C:2021:341, 78. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 63 Ilyen körülmények között nem sérti a 93/13 irányelv alapján a fogyasztót megillető jogokat, ha a jogalkotó a szerződési feltétel alkalmazásának szabályozására olyan rendelkezéseket fogad el, amelyek elősegítik az irányelv által az eladók vagy szolgáltatók magatartása tekintetében elérni kívánt visszatartó hatás biztosítását (2021. április 29-i Bank BPH ítélet, C-19/20, EU:C:2021:341, 79. pont).
- 64 Következésképpen az ismertetett körülményekből, valamint a jelen ítélet 50. és 52. pontjából az következik, hogy az alapügyben szereplő indexálási kikötés, amely – a kérdést előterjesztő bíróság általi vizsgálat szükségességét is fenntartva – nem teszi lehetővé a fogyasztó számára, hogy bármely időpontban önállóan is meg tudja állapítani az eladó vagy szolgáltató által alkalmazott árfolyam mértékét, tisztességtelen jellegűnek minősül.

- 65 E tekintetben az előterjesztő bíróságnak – mivel jelezte, hogy nem állapítható meg, hogy A rosszhiszeműen járt volna el – különösen azt kell megvizsgálnia, hogy a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenség áll-e fenn a fogyasztó kárára.
- 66 Ennek vizsgálata nem korlátozódhat a szerződés tárgyát képező ügylet teljes költségének, illetve a szerződési feltétellel a fogyasztóra hárított költségek összevetésén alapuló, mennyiségi jellegű gazdasági értékelésre. A jelentős egyenlőtlenség ugyanis abból is eredhet, hogy elég súlyos mértékben sérül a fogyasztónak mint szerződéses félnek az alkalmazandó nemzeti rendelkezések szerinti jogi helyzete, akár úgy, hogy szűkebbé válik azon jogok tartalma, amelyek e rendelkezések alapján a szerződésből fakadóan megilletik, akár úgy, hogy korlátozzák e jogok gyakorlását, akár úgy, hogy olyan további kötelezettséggel terhelik, amelyet a nemzeti szabályok nem írnak elő (2019. október 3-i Kiss és CIB Bank ítélet, C-621/17, EU:C:2019:820, 51. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 67 Másodszor, a kérdést előterjesztő bíróság ismerteti, hogy a polgári törvénykönyv 65. cikke alapján lehetősége van arra, hogy orvosolja az alapügyben szereplő indexálási kikötés átláthatóságának – az adott esetben a kikötés tisztességtelen jellegének megállapítását eredményező – hiányát, oly módon, hogy azt a szerződő felek közös akaratának megfelelően értelmezi.
- 68 Hangsúlyozni kell azonban, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti jogszabály, amely a nemzeti bíróság számára lehetővé teszi, hogy az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó közötti szerződésben foglalt feltétel tisztességtelen jellegének a megállapítása esetén az említett szerződést e feltétel tartalmának a módosítása útján kiegészítse (2021. április 29-i Bank BPH ítélet, C-19/20, EU:C:2021:341, 67. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 69 Ugyanis ha a nemzeti bíróság jogosult lenne arra, hogy az ilyen szerződésben foglalt tisztességtelen feltételek tartalmát módosítsa, akkor ez a lehetőség sérthetné a 93/13 irányelv 7. cikke által elérni kívánt hosszú távú célt. Ennek lehetősége *de facto* hozzájárulna az eladókra, illetve szolgáltatókra azzal gyakorolt visszatartó hatásnak a megszüntetéséhez, hogy egyszerűen nem alkalmazhatnak ilyen tisztességtelen feltételeket a fogyasztókra, mivel így az eladók vagy szolgáltatók továbbra is alkalmazni próbálnák az említett feltételeket annak tudatában, hogy még ha azok érvénytelenségét meg is állapítanák, a szerződést a nemzeti bíróság a szükséges mértékben továbbra is kiegészíthetné oly módon, hogy az említett eladók vagy szolgáltatók érdekei biztosítottak legyenek (2021. április 29-i Bank BPH ítélet, C-19/20, EU:C:2021:341, 68. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 70 Márpedig az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban foglaltak szerint a kérdést előterjesztő bíróság által a polgári törvénykönyv 65. cikke alapján kilátásba helyezett értelmezés végső soron az alapügyben szereplő indexálási kikötés tartalmának felülvizsgálatát jelentené, mivel a külföldi pénznem „piaci értékére” való hivatkozás bevezetésével megváltozna az értelmezése.
- 71 Még ha abból is indulunk ki, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által javasolt értelmezés megfelel a szerződő felek által az alapügyben szereplő indexálási kikötésről a szerződés megkötésekor közösen kialakított értelmezésnek, ami mindazonáltal ellentmondani látszik az említett felek által a Bírósághoz benyújtott írásbeli észrevételeknek, a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése alapján a nemzeti bíróság által tisztességtelennek nyilvánított feltétel alkalmazásától akkor is el kell tekinteni, annak tartalma pedig nem módosítható.

- 72 A nemzeti bíróság csak abban az esetben válthatja fel a tisztességtelen feltételt a nemzeti jog valamely diszpozitív rendelkezésével, ha a feltétel érvénytelenségének megállapítása arra kötelezné a bíróságot, hogy a szerződést teljes egészében semmisítse meg, és ezzel a fogyasztót büntetve különösen káros következményeknek tenné ki őt (lásd ebben az értelemben: 2021. február 4-i CDT végzés, C-321/20, nem tették közzé, EU:C:2021:98, 43. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 73 A Bíróság mindazonáltal kimondta, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, mint amellyel ellentétes, ha a szerződésnek a benne foglalt tisztességtelen feltételek elhagyása következtében keletkezett hiányosságainak orvoslása kizárólag azon általános nemzeti rendelkezések alapján történik, amelyek a jogügyletek tartalmukban kifejezett joghatásainak kiegészítését a – sem diszpozitív rendelkezésnek, sem pedig a szerződő felek egyetértése esetén alkalmazandó rendelkezésnek nem minősülő – méltányosság elvéből vagy a bevett szokásokból eredő következmények révén írják elő (2019. október 3-i Dziubak ítélet, C-260/18, EU:C:2019:819, 62. pont).
- 74 Márpedig a jelen ügyben egyrészt az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból nem állapítható meg, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által kilátásba helyezett értelmezésnek az lenne a célja, hogy orvosolja a szerződés érvénytelenségét azzal az indokkal, hogy az az alapügyben szereplő indexálási kikötés nélkül nem maradhat fenn.
- 75 Másrészt – a kérdést előterjesztő bíróság vizsgálatának szükségességét fenntartva – a polgári törvénykönyv általános értelmezési szabályt tartalmazó 65. cikke nem tűnik diszpozitív nemzeti jogi rendelkezésnek.
- 76 Harmadszor, a tisztességtelen feltétel alkalmazhatatlanságának a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdésében foglalt elve a szóban forgó szerződés megkötésének és teljesítésének körülményeivel összefüggő megfontolásokkal sem kérdőjelezhető meg.
- 77 A Bíróság ugyanis kimondta, hogy a 93/13 irányelv 7. cikke visszatartó hatásának biztosítása érdekében az irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett tisztességtelen feltétel fennállását megállapító nemzeti bíróság jogosultságai nem függhetnek e feltétel tényleges alkalmazásától (2015. június 11-i Banco Bilbao Vizcaya Argentaria végzés, C-602/13, nem tették közzé, EU:C:2015:397, 50. pont).
- 78 Ilyen feltételek mellett azzal, hogy az alapeljárás felperesei a szerződés indexálási kikötése iránt csekély érdeklődést mutattak, nem cáfolható a jelen ítélet 57. pontjában ismertetett elv, amelynek értelmében, ha a nemzeti bíróság megállapítja az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó között létrejött szerződésben szereplő feltétel tisztességtelen jellegét, akkor a 93/13 irányelv 6. cikke (1) bekezdésének megfelelően el kell tekintenie e feltétel alkalmazásától.
- 79 A fenti megfontolások összességére tekintettel az első kérdés második alkérdésére és a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 93/13 irányelv 5. és 6. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes, ha a nemzeti bíróság, amely megállapította az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó között létrejött szerződésben foglalt feltételnek az ezen irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett tisztességtelen jellegét, olyan értelmezést alakít ki ezzel a szerződési feltétellel kapcsolatban, amellyel orvosolható annak tisztességtelen jellege, és azokkal még abban az esetben is ellentétes, ha ez az értelmezés megfelel a szerződő felek közös akaratának.

A költségekről

- 80 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (hetedik tanács) a következőképpen határozott:

- 1) A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 5. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó között létrejött kölcsönszerződésben foglalt, a kölcsön indexálásához alapul vett deviza vételi és eladási árfolyamát meghatározó kikötés tartalmából a szokásosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő fogyasztónak világos és érthető szempontok alapján meg kell tudnia érteni a törlesztőrészletek összegének kiszámításához használt devizaárfolyam meghatározásának módját, hogy ily módon bármikor önállóan is meg tudja állapítani az eladó vagy szolgáltató által alkalmazott árfolyam mértékét.
- 2) A 93/13 irányelv 5. és 6. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes, ha a nemzeti bíróság, amely megállapította az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó között létrejött szerződésben foglalt feltételnek az ezen irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett tisztességtelen jellegét, olyan értelmezést alakít ki ezzel a szerződési feltétellel kapcsolatban, amellyel orvosolható annak tisztességtelen jellege, és azokkal még abban az esetben is ellentétes, ha ez az értelmezés megfelel a szerződő felek közös akaratának.

Aláírások